

ARAŞTIRMA

F.Ü.Sağ.Bil.Vet.Derg.
2017; 31 (2): 81 - 86
<http://www.fusabil.org>

Kırsal Yoksullukla Mücadelede Hayvansal Üretim Desteği Uygulaması ve İllere Göre Dağılımı

Emin Ertan GÖKHAN

Fırat Üniversitesi,
Veteriner Fakültesi,
Hayvan Sağlığı Ekonomisi ve
İşletmeciliği Anabilim Dalı,
Elazığ, TÜRKİYE

Yoksullukla mücadele ve yoksulların refah düzeyini artırmak her dönemde kamu politikalarının temel amaçlarından biri olmuştur. Ekonomik ve toplumsal dönüşüm süreci ile birlikte artan bölgesel eşitsizlikler ve gelir dağılımındaki dengesizlikleri azaltmaya yönelik projelerden biride "Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi" (KASDP)'dir. Bu çalışmada, 2003-2010 yılları arasında uygulanan, kırsal alanda yoksul kesimlerin üretime katılmalarına yönelik finansal desteklemenin hedef alındığı KASDP kapsamında kullanılan kredilerin, iller bazında dağılımı ve bu dağılım üzerinde etkili olan faktörlerin analizi amaçlanmıştır. İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) 1. Düzeye göre, KASDP kapsamında sağlanan toplam 650.688.320 TL kredi içerisinde; Güneydoğu Anadolu Bölgesi %16.41'lik payla ilk sırada yer alırken, en düşük paya sahip Doğu Karadeniz Bölgesi'nin kredilerden yararlanma oranı %3.12 olduğu tespit edilmiştir. KASDP kapsamında kullanılan desteklerin bölgesel dağılımında etkili olan faktörleri belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizinde; işsizlik, yeşil kart, yoksul sayısı, belde ve köy nüfusu değişkenleri anlamlı bulunurken, net göç ve kişi başı gayri safi katma değer değişkenleri istatistiksel açıdan anlamsız bulunmuştur. Desteklerden en yüksek miktarda yararlanan 10 ilin, toplam destekler içindeki payı %39 iken, geri kalan 71 ilin desteklemelerden almış olduğu pay %61'dir. Bölgesel düzeyde bütüncül yaklaşımla anlamlı olan desteklerin dağılımı, iller düzeyinde aynı özelliği göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler: Kırsal kalkınma, kırsal üretim, kırsal yoksulluk, sosyal destekler

Effect of Livestock Production Supports on Fighting Against Rural Poverty and Distibution by Provinces

Combating the poverty and improving the level of welfare have been one of the main aims of public policy in every period. One of the projects intended to reduce the instability in distribution of income and the regional inequality that have been increasing with the process of economical and social change is "Social Support Project in Rural Areas" (SSPRA). In this study, it was aimed to determine the spatial distribution of the credits provided within SSPRA between 2003 and 2010 for aiming to financially support the poor community in rural areas and have them to participate in production and to analyse the factors effective on this distribution. According to Nomenclature of Territorial Units for Statistics (İBBS) Level 1, among the total credits of 650.688.320 TL provided within KASDP while South East Anatolia region first place with 16.41% share, the region with lowest share was East Black Sea Region with 3.12%. In the regression analysis aiming to determine the factors effective on regional distribution of supports provided with SSPRA, as variables which are unemployment, green card, numbers of poors, town and village population were found significant, the variables net migration and per gross income were not statistically significant. While the share of 10 provinces utilized the most of the supports in total support is 39%, the rest 71 provinces had 61% share. The distribution of the supports meaningful with totalitarian approach in regional state did not show the same characteristics at province level.

Key Words: Rural development, rural production, rural poverty, social supports

Geliş Tarihi : 08.03.2017

Kabul Tarihi : 02.05.2017

Yazışma Adresi Correspondence

Emin Ertan GÖKHAN

Fırat Üniversitesi,
Veteriner Fakültesi,
Hayvan Sağlığı Ekonomisi
ve İşletmeciliği Anabilim
Dalı,
Elazığ - TÜRKİYE

eegokhan@firat.edu.tr

Giriş

İnsanlık tarihi kadar eski bir yaşamsal sorun olan yoksullukla mücadele, her toplumun farklı koşullarında farklı biçimlerde üstesinden gelmeye çalıştığı sürekliliği olan bir olgudur. Yoksullukla mücadele kapsamında önemli değişim ve gelişmelerin yaşandığı günümüzde toplum ve devlet açısından risk faktörü olma niteliği taşıyan yoksullukla mücadelede geleneksel sosyal politikaların karşılıksız destek sağlama yaklaşımı dışındaki yöntemlerle de bu soruna çözüm aranmaktadır.

Türkiye'de yoksulluk sorununun çözümünde son yıllara kadar, dolaylı yaklaşım ağırlıklı olarak benimsenmiş, işsizlik sorunuyla mücadelede olduğu gibi, yoksullukla mücadelede ekonomik büyümeye havale edilmiş ve beş yıllık kalkınma planlarında hızlı ekonomik büyümenin, işsizlik ve yoksulluk gibi sorunları kendiliğinden çözeceği gibi iyimser bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu yaklaşım tarzının işsizlik sorununu çözemediği ve nasıl ki bu sorunun çözülebilmesi için özel politikaların, yani istihdam politikalarının gerekliliği gerçeği ortaya çıkmışsa, aynı şekilde, mülkiyetin ve üretim araçlarının bu denli eşitsiz dağılımının bulunduğu ülkemizde, büyümenin kendiliğinden yoksulluk sorununu çözmeyeceği geç de olsa anlaşılmış ve böylece dünyanın en hızlı büyüyen ekonomileri

arasında yer alan Türkiye’de yoksullukla mücadelede büyümenin yanında doğrudan mücadele yöntemlerinin de uygulanması, bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır (1).

Yoksulluğu azaltmak için kullanılacak araçların seçimi ve bunların uygulanmasında benzerliklerle birlikte, ülkelere göre çeşitli farklılıklarda söz konusudur. Yoksulluğun azaltılması için uygulanan benzer politikalarından en yaygın olanı kamu harcamalarıdır. Kamu harcamalarıyla, doğrudan gelir transferi yoksulluk grubundakilerin harcama bütçesine katkı yapmak veya mesleki becerilerin kazandırılması ve kişisel yeteneklerin geliştirilmesi (girişimcilik vb.) gibi uygulamalarla yoksulluk sınırının altındaki kişilerin yaşam düzeylerinin bu sınırın üzerine çıkarılması amaçlanmaktadır. Kamu harcamaları yoluyla yoksulluğun mutlak surette ortadan kaldırılması mümkün olmamakla birlikte, bu yolla yoksulluğun belli oranda azaltılması imkânı vardır (2).

Yoksulluğun sonucu olan yoksunluk ve sosyal dışlanma, toplumda yalnızca sonuçlar bakımından, yani gelir dağılımı bakımından değil, daha önemlisi, yoksullara açık olan ekonomik, toplumsal ve siyasal fırsatlar bakımından da eşitsizliklerin ortaya çıkması ve bu eşitsizliklerin kendi kendini sürdüreceği biçimde yaygınlaşmasında beraberinde getirmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki gibi piyasaların işleyişinde ortaya çıkan sorunların ve piyasa başarısızlıklarının varlığında, gelir, servet ve güç dağılımındaki eşitsizlikler, yatırım olanaklarını da etkilemektedir. Gelişmekte olan ülkelerde daha çok rastlanan, kredi, sigorta, toprak ve beşeri sermaye alanlarındaki piyasa başarısızlıkları, yoksullara açık olan yatırım fırsatlarının önünü ciddi biçimde tıkamaktadır (3).

Muhtaç veya küçük bir yardımla topluma faydalı hale getirilecek, üretken duruma geçirilebilecek durumda olan kişilerin işgücü piyasasına girmeleri ve burada kalmalarının sağlanması amacıyla; bu kişilerin içerisinde yer aldığı gelir getirici projeler, meslek edindirmeye yönelik istihdam amaçlı eğitim projeleri ve işbirliğine dayalı sosyal yardım ve sosyal hizmet projelerine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) tarafından destek sağlanmaktadır. Bu amaçla yürütülen proje destek programlarından olan gelir getirici projeler; yoksul birey veya hanelerin kendi geçimlerine yetecek düzeyde düzenli bir gelir elde etmelerini sağlayacak bir iş kurmaları ve kurdukları işi uzun vadede devam ettirebilmelerine yöneliktir. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (GTHB) ile birlikte yürütülen Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi bu tür projelerdendir (4).

Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi (KASDP), kendi işini kurmak isteyen ancak yoksulluk koşulları nedeniyle kurumsal finansal kaynaklardan destek alamayan kişilerin finansmanının kamusal desteklerden sağlanmasını hedef alan, kırsal alana yönelik bir finansal destek uygulamasıdır. Uygulama; ASPB ile GTHB arasında yoksullukla mücadele kapsamında, ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan kişi ve ailelerin gelir seviyesini yükseltmek, istihdamı arttırmak, tarımsal ürünleri mahallinde değerlendirmek, pazarlamak ve

köyden kente göçü önlemek amacıyla, 16.08.2003 tarihinde imzalanan protokolle hayata geçirilmiş ve 29.07.2010 tarihi itibari ile sona erdirilmiştir. 3294 sayılı kanun kapsamında olan kişi ve ailelere yönelik uygulamaya konulan KASDP uygulama esasına göre bu desteklerden yararlanacak olan proje çeşitleri, en az 50 aile x 2 baş süt sığırcılığı, 50 aile x 25 baş koyunculuk ve Bakanlığın teklifi ASPB’nin uygun görmesi koşuluyla uygulanacak olan kırsal ve tarımsal amaçlı diğer projelerdir. Proje kredisi kooperatif şeklinde bir araya gelmiş gruplara kullanılmıştır.

Ekonomik ve sosyal dönüşümün hızlı yaşandığı günümüzde, geleneksel aile ve akraba dayanışmalarının etkinliğinin azalması sonucunda, resmi ve kurumsal sosyal destek uygulamalarına duyulan gereksinim artmıştır. Son yıllarda yoksullukla mücadelede öne çıkan yaklaşımlardan biride gelir getirici projelerdir. Doğrudan destek kapsamında uygulanan bu tür projelerin en önemli fonksiyonu, kırsal alanda desteğe muhtaç olan dezavantajlı grupların ekonomik ve sosyal yoksunluğunu giderme anlamında katkı sağlayacak finansal fırsatları oluşturmalarıdır. Kamusal kaynaklardan sağlanan KASDP türü uygulamaların bölgesel anlamdaki dağılımının bilinmesi, politika yapanların destekleme kararlarında etkili olabileceği gibi, bu konuda çalışma yapacak olanlara da analiz yapabilme fırsatı sağlayacaktır.

Bu çalışmada; Türkiye’de 2003-2010 yılları arasında kamusal kaynaklardan sağlanan KASDP türü uygulamaların iller ve bölgesel anlamdaki dağılımı ve bu dağılım üzerine etki eden faktörlerin analizi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın materyalini; Türkiye’de 2003-2010 yılları arasında KASDP kapsamında sağlanan kredilerin illere ve bölgelere göre dağılımı, net göç, işsizlik, kişi başı gayri safi katma değer, yoksul sayısı, belde ve köy nüfusu değerleri ve Türkiye’de aktif olarak kullanılan yeşil kart miktarı ve illere göre dağılımını gösteren değerler oluşturmuştur (5-7). Çalışmada ayrıca dağıtılan krediler; ekonomik, sosyal göstergeler ve işgücü kriterlerinden oluşan İllerin Gelişmişlik Endeksi (İGE) değerleri ile karşılaştırılmıştır (8).

Elde edilen verilerin analizinde tek değişkenli regresyon analizi SPSS (Statistical Program of Scientific Search) 15.0 istatistik programından yararlanılarak değerlendirilmiştir. Olaylar ya da durumlar arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması olarak özetleyebileceğimiz regresyon analizi, oldukça geniş bir kullanım alanına sahiptir. İlişki, bir fonksiyonla ifade edilmekte ve bu fonksiyon yorumlanarak ilişkinin gücü, yönü hakkında yorum yapıp, gelecekle ilgili politikalar belirlenmektedir (9). Bağımlı değişkeni KASDP kapsamında verilen krediler, bağımsız değişkenleri ise net göç, işsizlik, kişi başı gayri safi katma değer, yoksul sayısı, belde ve köy nüfusu değerleri ve yeşil kart sayısı oluşturmuştur.

Tek değişkenli regresyon analizi; bir bağımlı değişken ve bir bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi inceleyen analiz tekniğidir. Bu analizle bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki doğrusal (lineer) ilişkiyi temsil eden bir doğru denklemi formüle edilmektedir. Regresyon analizinde üzerinde durulan ilişki, değişkenler arasındaki doğrusal ilişkidir. Bu doğrunun hesaplanması ise en küçük kareler metodu yardımıyla yapılmaktadır.

Bulgular

TÜİK verilerine göre kırsal yerlerde yaşayanların yoksulluk riski, kentse yerlerde yaşayanlardan fazladır. Yoksulluk sınırı yöntemlerine göre fertlerin 2002-2009 yılları arası (Gıda/Gıda dışı) yoksulluk oranları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1 incelendiğinde, 2002 yılında %21.95 olan kentlerdeki yoksulluk sınırı yöntemlerine göre fertlerin yoksulluk oranı, 2009 yılında %8.86'ya düşerek %13.09'lük azalma gösterirken, aynı yıllar arasında kırsal alandaki yoksulluk oranı %24.21'lik artış göstermekle birlikte, 2009 yılı verilerine göre kırsal alandaki yoksulluk oranı aynı yılda kentse alandaki yoksulluk oranının yaklaşık 4.3 katı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1. Yoksulluk sınırı yöntemlerine göre fert yoksulluk oranları (%)

Yoksulluk	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kent	21.95	22.30	16.57	12.83	9.31	10.36	9.38	8.86
Köy	34.48	37.13	39.97	32.95	31.98	34.80	34.62	38.69
Türkiye	26.96	28.12	25.60	20.50	17.81	17.79	17.11	18.08

Tablo 2. Türkiye'de KASDP kredilerinin İBBS-1 düzeyine göre dağılımı (2003-2010)

Kod	İBBS-1 Düzeyi	Kredi Miktarı (TL)	Oran (%)
TR 2	Batı Marmara	20.524.571	3.15
TR 3	Ege	98.343.234	15.11
TR 4	Doğu Marmara	42.811.943	6.58
TR 5	Batı Anadolu	45.190.669	6.95
TR 6	Akdeniz	82.304.664	12.65
TR 7	Orta Anadolu	60.749.843	9.34
TR 8	Batı Karadeniz	49.530.328	7.61
TR 9	Doğu Karadeniz	20.206.303	3.11
TR A	Kuzeydoğu Anadolu	56.078.932	8.62
TR B	Ortadoğu Anadolu	68.195.092	10.48
TR C	Güneydoğu Anadolu	106.752.741	16.41
	Toplam	650.688.320	100.00

Tablo 3. KASDP kredilerinin dağılımını etkileyen faktörlerin regresyon analizi sonuçları

Bağımsız Değişkenler	B	R	P
Net Göç	-186.549	0.047	0.890
İşsizlik	7545.537	0.693	0.018*
Yeşil Kart	31.839	0.766	0.006*
Kişi Başı GSKD	-3.943	0.399	0.224
Yoksul Sayısı	56.837	0.619	0.042*
Belde ve Köy Nüfusu	0.032	0.798	0.003*

* P<0.05

Türkiye'de KASDP kapsamında toplam kredilendirme miktarının İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) -1 düzeyine göre dağılımı Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2'de görüldüğü üzere İBBS-1 düzeyine göre, KASDP kapsamında sağlanan toplam 650.688.320 TL kredi içerisinde Güneydoğu Anadolu Bölgesi %16.41'lik payla ilk sırada yer alırken, en düşük paya sahip Doğu Karadeniz Bölgesi'nin kredilerden yararlanma oranı %3.12 olduğu tespit edilmiştir.

KASDP kredilerinin dağılımını etkileyen faktörlerin regresyon analizi sonuçları Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3 incelendiğinde, KASDP kapsamında kullanılan desteklerin bölgesel dağılımında etkili olan faktörleri belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizinde; işsizlik, yeşil kart, yoksul sayısı, belde ve köy nüfusu değişkenleri anlamlı bulunmasına rağmen net göç ve kişi başı gayri safi katma değer değişkenleri anlamsız bulunmuştur.

Kırsal alanda yoksullukla mücadele kapsamında uygulanan, kırsal alanda sosyal destek projesinin iller bazında almış olduğu proje destekleri miktarı ve İllerin Gelişmişlik Endeksi (IGE) değerleri Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4. KASDP uygulamasında kredi desteği alan iller ve İGE sıralamaları

İller	Kredi Miktarı (TL)	İGE	İller	Kredi Miktarı (TL)	İGE
İstanbul	0	1	Kütahya	4.772.557	42
Ankara	10.885.906	2	Malatya	8.892.761	43
İzmir	2.850.997	3	Afyon	3.489.011	44
Kocaeli	1.892.219	4	Nevşehir	6.680.908	45
Antalya	4.991.553	5	Erzurum	25.420.879	46
Bursa	5.666.845	6	Amasya	12.371.887	47
Eskişehir	10.525.205	7	Bartın	1.465.023	48
Muğla	8.038.297	8	Artvin	828.400	49
Adana	11.840.153	9	Kırşehir	6.272.869	50
Tekirdağ	3.127.070	10	Niğde	6.288.517	51
Gaziantep	6.447.911	11	Kastamonu	3.211.181	52
Denizli	36.440.955	12	Erzincan	9.401.585	53
Kayseri	7.581.134	13	Giresun	7.477.370	54
Sakarya	13.625.018	14	Diyarbakır	39.094.820	55
Hatay	1.302.675	15	Sinop	1.563.913	56
Mersin	16.837.061	16	Çorum	13.225.559	57
Konya	26.938.205	17	Tokat	6.643.429	58
Yalova	3.524.722	18	Ordu	5.403.089	59
Zonguldak	437.466	19	Aksaray	21.180.010	60
Manisa	29.833.419	20	Şanlıurfa	21.421.649	61
Trabzon	1.166.085	21	Yozgat	5.806.741	62
Kırklareli	4.077.639	22	Çankırı	1.306.730	63
Aydın	6.370.539	23	Kilis	14.465.281	64
Edirne	453.716	24	Batman	3.396.359	65
Çanakkale	4.252.499	25	Adıyaman	4.479.146	66
Uşak	6.547.459	26	Gümüşhane	5.331.359	67
Karabük	460.216	27	Bayburt	4.203.142	68
Balıkesir	8.613.647	28	Van	8.531.636	69
Bolu	3.263.793	29	Tunceli	1.171.132	70
Isparta	14.778.202	30	Kars	11.018.571	71
Samsun	8.844.924	31	Mardin	14.383.728	72
Bilecik	2.939.401	32	Şırnak	2.043.867	73
Düzce	1.374.740	33	Iğdır	554.489	74
Osmaniye	12.574.329	34	Bingöl	12.094.989	75
Elazığ	5.886.836	35	Siirt	1.019.980	76
Burdur	9.839.573	36	Bitlis	21.865.935	77
Rize	0	37	Hakkâri	7.002.110	78
Kahramanmaraş	10.141.118	38	Ardahan	0	79
Kırıkkale	1.711.286	39	Ağrı	5.480.266	80
Karaman	7.366.558	40	Muş	2.749.693	81
Sivas	5.228.378	41	TOPLAM	650.688.320	

Tablo 4 incelendiğinde, KASDP uygulamasının iller bazında kredilerden yararlanma miktarı göz önüne alındığında, en yüksek miktarda yararlanan on ilin almış olduğu destek miktarı, toplam desteklerin %39'unu oluşturmasına rağmen en düşük düzeyde kredi desteği alan on ilin toplam destekler içerisindeki %009'dur. Diğer taraftan Diyarbakır ve Şanlıurfa illerinin almış olduğu kredi miktarı, toplam kredilerin %9.30'dur. Ardahan ve Rize illeri ise bu desteklerden yararlanamamıştır.

Tartışma

Kırsal ekonominin geleneksel üretim modeli sonucunda elde edilen düşük gelir düzeyi, bu alanda yaşayan toplulukların yaşam kalitesinin dolayısıyla refah düzeyinin mevcut standartların altında oluşmasına yol açmıştır. Yeterli ekonomik ve sosyo-kültürel fırsatların oluşturulamadığı alanlarda yaşamı sürdürmenin zorluğu, kırsal alanda yaşayan ekonomik ve sosyal açıdan dezavantajlı grupları göçe zorlamakta, gittikleri yerde istihdam ve yaşama tutunma sorunlarıyla baş başa bırakılmaktadır.

Gerek gelir yoksulluğu ve gerekse insani yoksulluk açısından bakıldığında ülkemizin Doğu Anadolu, Güney Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgelerinin görece olarak yoksul olduğu görülmektedir. Bu bölgelerde yaşanan yoksulluk, iç göçü tetiklemekte ve bu yolla da yoksulluk büyük kentlere taşınmaktadır (1). 2010 yılında bölgelerin aldığı ve verdiği göç rakamları göz önüne alındığında, genel olarak net göç rakamı pozitif yönlü olan iller Ege ve Marmara bölgesindeki illerden oluşmaktadır (6).

Bölgeler arası gelişmişlik farklarını vurgulayan önemli parametrelerden biri de, illerin gelişmişlik endeksidir. İllerin ekonomik, sosyal ve işgücü kriterlerinin bir arada değerlendirildiği illerin gelişmişlik endeksi değerlerine göre Türkiye’de bölgeler arasında önemli farklılıklar vardır. Ülkemizin batısında yer alan bölgeler, doğusunda yer alan bölgelere göre daha yüksek endeks değerlerine sahiptirler. En yüksek illerin gelişmişlik endeksi değerlerinde; Doğu Marmara, Ege, Batı Marmara Bölgeleri ilk sırada yer alırken, Güneydoğu, Ortadoğu ve Kuzeydoğu Anadolu Bölgeleri son sıralarda yer almaktadır (10).

Tarımsal üretimin geleneksel üretim modeli dışında mesleki becerileri olmayan, kırsal alanda yaşayanların karşı karşıya kaldığı önemli sorunlardan biri de, mesleki çeşitliliğin sınırlı olduğu, işgücü piyasalarının oluşmadığı alanlarda istihdam edilebilme olanaklarının güçlüğüdür. Kırsal alanda yaşayanların tarım dışı istihdam olanakları oldukça kısıtlı olup, kırsal alanda tarımda istihdam edilen kadınların çoğunun ücretsiz aile işçisi, erkeklerin de kendi hesabına çalışıyor olması, bu sektörde çalışanların %85’i gibi büyük bir çoğunluğunun sosyal güvenlikten yoksun olması sonucunu doğurmaktadır. Kırsal alanda tarım dışı iş olanaklarının sınırlı olması ve sektörün kendi kısıtları nedeni ile kırsal alanda yoksulluk yaygın durumdadır (11). Nitekim 2009 yılı verilerine göre kırsal alandaki yoksulluk oranı kentsel alandaki yoksulluk oranının 4,3 katı düzeyindedir.

Ekonomik ve toplumsal dönüşüm süreci ile birlikte artan bölgesel eşitsizlikler ve gelir dağılımındaki dengesizlikleri azaltmaya yönelik projelerden biri de, 2003-2010 yılları arasında uygulanan Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesidir. Yoksul kesimlerin üretime katılmalarına yönelik finansal desteklemenin hedef alındığı KASDP kapsamında kullanılan kredilerin, bölgesel anlamda dağılımı incelendiğinde, İBBS 1. düzey’e göre, KASDP kapsamında sağlanan 650.688.320 TL kredi toplamı içinde Güneydoğu Anadolu Bölgesi %16.41’lik payla ilk sırada yer alırken, bunu %15.11’lik payla Ege Bölgesi ve %12.65’lik payla Akdeniz Bölgesi izlemektedir. KASDP kapsamında kullanılan desteklerin bölgesel dağılımında etkili olan faktörleri belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizinde; işsizlik, yeşil kart, yoksul sayısı, belde ve köy nüfusu değişkenleri anlamlı bulunurken ($P < 0.05$), net göç ve kişi başı gayrisafi katma değer değişkenleri istatistiksel açıdan anlamsız bulunmuştur. Bölgesel düzeyde bütüncül yaklaşımla anlamlı olan desteklerin dağılımı, iller düzeyinde aynı özelliği göstermemektedir. Desteklerden en yüksek miktarda yararlanan on ilin toplam destekler içindeki payı %39 iken, geri kalan 71 ilin almış olduğu pay %61’dir. Aynı bölge içinde yer alan Denizli ve Manisa illeri buldukları bölgede toplam destek miktarının yaklaşık %67’sini kullanırken, Aydın, Muğla, İzmir, Afyonkarahisar, Kütahya ve Uşak illeri bölge toplam desteğinin yaklaşık %33’ünü kullanmaktadır. Ardahan ve Rize illeri KASDP kapsamında kaynak kullanmaması dikkat çekici bir durumdur. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, iller düzeyinde proje desteklerinin dağılımının rasyonel bir şekilde dağılmadığı ve bu dengesizlik nedeniyle illerdeki organizasyonların, bu uygulamayı gerçekleştirmedeki yetenek ve kabiliyetlerinin yetersiz kaldığı görülmektedir. İller bazındaki dağılım dengesizlikleri göz önüne alındığında, gerek yoksullukla mücadele gerekse kırsal alanda istihdam ve gelir elde etme fırsatı sunması beklenen bu tür desteklerden yararlanamayan illerin lehine durum oluşturacak daha adil bir dağılımın gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Kaynaklar

1. Gündoğan N. “Türkiye’de yoksulluk ve yoksullukla mücadele, Ankara Sanayi Odası Dergisi, Ocak-Şubat 42-56”. <http://www.aso.org.tr/kurumsal/media/kaynak/TUR/asomedy/ocak-subat2008/Dosya.pdf/> 28.02.2017.
2. Sarısoy İ, Koç S. Türkiye’de kamu sosyal transfer harcamalarının yoksulluğu azaltmadaki etkilerinin ekonometrik analizi. Maliye Dergisi 2010; 158: 326-348.
3. DPT. “T.C. Devlet Planlama Teşkilatı. Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013: Gelir dağılımı ve yoksullukla mücadele özel ihtisas komisyon raporu”, 2007; Yayın No: 2742, Ankara.
4. Hacımahmutoğlu H. Türkiye’deki Sosyal Yardım Sisteminin Değerlendirilmesi. Uzmanlık Tezi, Ankara: T.C. Devlet Planlama Teşkilatı, 2009.
5. T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü, Sayı: B.12.0.TDG.0.03.01.622.03, 2011; Ankara.
6. TÜİK. “Türkiye İstatistik Kurumu. Yoksulluk sınırı yöntemlerine göre fertlerin yoksulluk oranları”. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1013/20.12.2016
7. T.C. Sağlık Bakanlığı, Hukuk Müşavirliği, TBMM Yazılı soru önergesi cevabı, Sayı: B.10.0.HKM.610/05/12581, 2009, Ankara.
8. Eraydın K, Gül E, Çevik B, Demir E. “2005 ve 2010 verileriyle Türkiye’de illerin gelişmişlik Düzeyi araştırması. İş Bankası İktisadi Araştırmalar Bölümü”. https://ekonomi.isbank.com.tr/UserFiles/pdf/ar_03_2012v1.pdf/ 25.02.2017.

9. Kesintürk T, Şahin S. Doğrusal olmayan regresyon analizinde gerçek değer kodlamalı genetik algoritma. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2009; 8: 167-178.
10. Ünal Ç. İnsani gelişmişlik endeksine göre Türkiye'nin bölgesel farklılıkları. Coğrafi Bilimler Dergisi 2008; 6: 89-113.
11. Olhan E. "Türkiye'de kırsal istihdamın yapısı, FAO-Türkiye". http://www.undp.org/content/dam/turkey/docs/projectdocuments/PovRed/MDG_F_1928/UNDP-TR-YEM_Kırsal%20Istihdam.pdf 23.02.2017.